

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 76/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Štefanom Slováčikom, Štefánikova trieda 33, Nitra, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím disciplinárneho senátu sp. zn. 3 Ds 4/2015 z 19. februára 2019 a rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. 1 Dso 5/2019 z 22. septembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. novembra 2020 doručená a 26. novembra 2020 doplnená ústavná sťažnosť

██████████, ██████████, ██████████, ██████████,
(ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Štefanom Slováčikom, Štefánikova trieda 33, Nitra, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím disciplinárneho senátu sp. zn. 3 Ds 4/2015 z 19. februára 2019 (ďalej len „rozhodnutie disciplinárneho senátu“) a rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. 1 Dso 5/2019 z 22. septembra 2020 (ďalej len „rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozhodnutím disciplinárneho senátu v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu bol sťažovateľ uznaný vinným v bode I návrhu na začatie disciplinárneho konania z 1. júna 2015, že ako sudca Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn. 6 C 239/2009 vlastným zavinením porušil povinnosť vyplývajúcu z § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) tým, že o návrhoch na rozšírenie žaloby v tomto konaní doručených 21. decembra 2011, 30. júla 2012 a 23. decembra 2013 nerozhodol v 60-dňovej lehote v zmysle vtedy účinného § 95 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ale urobil tak až 12. decembra 2014.

3. Podľa sťažovateľa jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy boli porušené zo strany odvolacieho disciplinárneho senátu v spojení s postupom a rozhodnutím disciplinárneho senátu, ktoré v jeho právnej veci dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam a ich rozhodnutia vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci, sú zjavne neodôvodnené až arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné a neospravedliteľné.

4. Sťažovateľ je presvedčený, že sa nedopustil disciplinárneho previnenia. V tejto súvislosti uviedol, že v bode II návrhu na začatie disciplinárneho konania z 1. júna 2015 bol oslobodený spod návrhu na začatie disciplinárneho konania, pretože sa disciplinárneho previnenia nedopustil. Disciplinárny senát vo svojom rozhodnutí uznal, že na okresnom súde bola vysoká zaťaženosť, napriek tomu sťažovateľ dosiahol porovnateľné výsledky a došlo uňho aj k poklesu reštančných vecí. Táto zaťaženosť okresného súdu bola nadpriemerná oproti ostatným súdom v Slovenskej republike, napriek tomu sťažovateľ dosahoval dostatočnú výkonnosť sudcu v rozmedzí rokov 2012 – 2014, teda v období, keď bol za svoj postup v súdnom spise okresného súdu vedenom pod sp. zn. 6 C 239/2009 jednak v bode I návrhu uznaný vinným a jednak podľa bodu II v tom istom spise za to isté obdobie oslobodený spod podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania.

5. Disciplinárny senát sa v prejednávanej príhode obmedzil len na konštatovanie, že sa o zmene návrhu nerozhodlo v určenej dvojmesačnej lehote. V danej veci išlo o situáciu, keď samotné strany sporu opakovane žiadali vo veci nekonať, keďže v konaní sa o základe nároku už rozhodlo a malo sa rozhodnúť len o výške náhrady škody a nemajetkovej ujmy. O priebežnom postupe v danej veci podľa sťažovateľa svedčia aj nariadené pojednávania, na ktorých mohol aj bez čiastkových rozhodnutí o navýšení uplatnenej sumy rozhodnúť vo forme zmieru, pretože predmetné konanie smerovalo k uzatvoreniu zmieru. Rozhodnutie disciplinárneho senátu podľa názoru sťažovateľa vykazuje množstvo zásadných vnútorných protirečení v takej miere, že ho nebolo možné uznať vinným ani v bode I návrhu na začatie disciplinárneho konania. Napokon sťažovateľ uviedol, že sporové strany konania vedeného pod sp. zn. 6 C 239/2009 nerozhodnutím súdu v poriadkovej lehote nemohli utrpieť ujmu na svojich právach.

6. Sťažovateľ ďalej poukázal na § 129 ods. 1 zákona o sudcoch, v zmysle ktorého je disciplinárny senát povinný rozhodnúť o disciplinárnom previnení spravidla do troch mesiacov od podania návrhu na začatie disciplinárneho konania. Uvedená trojmesačná lehota bola ustálená ako poriadková lehota aj v rozhodnutiach ústavného súdu (II. ÚS 58/2011, II. ÚS 140/2011). Tým chce sťažovateľ poukázať aj na porušenie princípu proporcionality v jeho neprospech v prejednávanej disciplinárnej konaní,

keď pre porušenie dvojmesačnej poriadkovej lehoty, ktorá začala plynúť 1. marca 2012 a uplynula 14. decembra 2014, bolo disciplinárne konanie zahájené na základe návrhu až 1. júna 2015. Disciplinárny senát najprv o podanom návrhu rozhodol neprávoplatne, prvýkrát rozhodnutím z 24. januára 2017, teda po necelých 20 mesiacoch, keď v medziobdobí od 1. júna 2015 do 24. januára 2017 absolútne nekonal, a vo veci bolo právoplatne rozhodnuté až po 64 mesiacoch. Ďalej boli porušené sťažovateľove práva aj tým, že ak by došlo k rozhodnutiu o jeho disciplinárnom previnení v poriadkovej lehote troch mesiacov, už by zrejme bol jeho trest zahladený podľa § 134 ods. 1 zákona o sudcoch v lehote jedného roka. Za tohto stavu sa sťažovateľ domnieva, že nemožno uvažovať o zachovaní zásady proporcionality v disciplinárnom konaní proti jeho osobe pri kolízii práv, a to jeho subjektívneho práva vo vzťahu k základnému právu na spravodlivé rozhodnutie v určenom čase, keď takmer 6 rokov prebiehalo disciplinárne konanie vo vzťahu k dosiahnutému výsledku v prospech verejnosti, jeho odsúdením.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ tvrdí, že konaním a rozhodovaním disciplinárneho odvolacieho senátu v dôsledku jeho arbitrárneho postoja bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivé súdne konanie a vec sa neprejedнала bez zbytočných prietáhov, bolo tak porušené jeho právo na presvedčivé súdne rozhodnutie bez zbytočných prietáhov, čím bolo zasiahnuté do jeho ústavného práva na spravodlivé súdne konanie a prejednanie veci bez zbytočných prietáhov.

8. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 48, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, Rozhodnutím Disciplinárneho senátu vo veci, sp. zn.: 3 Ds /4/2015 zo dňa 19.02.2019 v spojení s Rozhodnutím odvolacieho Disciplinárneho senátu, sp. zn.: 1 Dso/5/2019 zo dňa 22.09.2020, porušené bolo.

II. Rozhodnutie Odvolacieho disciplinárneho súdu sp. zn. 1 Dso/5/2019 zo dňa 22.09.2020 sa zrušuje a vec sa vracia Disciplinárnemu senátu na ďalšie konanie.

III. Disciplinárny odvolací súd je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania a trovy jeho právneho zastúpenia do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

9. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ doplnil znenie petitu v zmysle argumentácie uvedenej v odôvodnení ústavnej sťažnosti a navrhol, aby ústavný súd rozhodol:

„IV. Disciplinárny odvolací súd je povinný nahradiť sťažovateľovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1,- EUR ako aj nárok na náhradu majetkovej satisfakcie v sume 1,- EUR v lehote 15 dní odo dňa doručenia nálezu ÚS SR v tomto konaní.“

II.

Právomoc ústavného súdu

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobné právo zaručuje aj čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

14. Disciplinárny súd v zmysle judikatúry ústavného súdu sa síce nepovažuje za všeobecný súd, ktorého právomoc je vymedzená v čl. 142 ods. 1 ústavy, ale na druhej strane je orgánom, ktorého pôsobnosť je definovaná v zákone o sudcoch a je zameraná výlučne na disciplinárne veci sudcov všeobecných súdov (m. m. PL. ÚS 7/02, III. ÚS 392/2010, II. ÚS 140/2011, II. ÚS 41/2018). Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd rozhoduje aj o sťažnostiach fyzických osôb na porušenie ich základných práv v konaní pred disciplinárnym súdom. Disciplinárne konanie má povahu a znaky trestného konania a disciplinárny súd je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na základné zásady, ktoré sa aplikujú v trestných veciach, a preto v prípade, ak dôjde k porušeniu týchto zásad a takéto porušenie je v príčinnej súvislosti so základným právom na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, dochádza aj k porušeniu základných práv disciplinárne obvineného sudcu.

14.1 Pokiaľ ide o úvahy o možnom prednostnom prieskume v správnom súdnictve, vo všeobecnosti sa výkon disciplinárnej právomoci funkčne i organizačne zaraďuje do verejnej správy z toho dôvodu, že ho zákonné právne predpisy obvykle kompetenčne priradujú orgánom verejnej správy. Následný súdny prieskum v správnom súdnictve odôvodňuje predovšetkým chýbajúca nezávislosť rôznych disciplinárnych orgánov zaradených v hierarchicky organizovanej verejnej správe.

14.2 V posudzovanej veci však ide o disciplinárne stíhanie sudcov všeobecných súdov, ktoré má vplyv na ich osobitný vzťah k štátu (§ 25 ods. 1 zákona o sudcoch), jeho výsledok je spôsobilý viesť k ukončeniu tohto osobitného vzťahu (čl. 147 ods. 1 ústavy), prípadne sa môže citeľne dotknúť parciálnych zákonných garancií sudcovskej nezávislosti (zníženie platu). Popísané slovenské právne prostredie odôvodňovalo aj v rozhodovacej praxi Európskeho súdu pre ľudské práva zaradenie disciplinárneho stíhania predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod pojem občianskych práv a záväzkov v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to predovšetkým kvôli možným dopadom disciplinárneho odsúdenia na spôsobilosť sťažovateľa zastávať úrad sudcu (rozsudok z 20. 11. 2012 vo veci Harabin proti Slovensku, sťažnosť č. 58688/11, § 122.). Odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť zas v bode 69 vyžaduje, aby disciplinárne konanie proti sudcom bolo vedené „nezávislým orgánom alebo súdom s garanciou spravodlivého procesu...“.

14.3 Keďže disciplinárne senáty podľa zákona o sudcoch vykazujú potrebný atribút nezávislosti (aj ústavný súd sa s týmto záverom po prieskume právnej úpravy postavenia disciplinárnych senátov stotožňuje), potom rozhodnutia o disciplinárnej zodpovednosti sudcov už nie je nevyhnutné podrobiť prieskumu v správnom súdnictve.

14.4 Plne potom obstojí taký výklad a uplatnenie relevantných ustanovení Správneho súdneho poriadku, podľa ktorých disciplinárne konanie podľa zákona o sudcoch nie je administratívnym konaním podľa § 3 ods. 1 písm. a) Správneho súdneho poriadku, pretože nejde o výkon pôsobnosti v oblasti verejnej správy. Rovnako disciplinárny senát nemožno považovať za orgán verejnej správy, pretože ho žiaden právny predpis explicitne necharakterizuje ako orgán štátnej správy podľa § 4 písm. a) Správneho súdneho poriadku ani ako orgán územnej samosprávy podľa § 4 písm. b) Správneho súdneho poriadku. Zároveň disciplinárny senát nemôže mať ani postavenie orgánu záujmovej samosprávy

podľa § 4 písm. c) Správneho súdneho poriadku, pretože mu zákon o sudcoch nezveruje rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy. Z toho istého dôvodu nemožno disciplinárny senát kvalifikovať ani ako právnickú osobu alebo fyzickú osobu podľa § 4 písm. d) Správneho súdneho poriadku, ani ako štátny orgán, iný orgán alebo subjekt podľa § 4 písm. e) Správneho súdneho poriadku.

14.5 Z uvedených dôvodov ústavný súd nepovažoval alternatívnu úvahu o potrebe súdneho prieskumu v správnom súdnictve za spôsobilú viesť k záveru o neprípustnosti ústavnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu vydanému v disciplinárnom konaní vedenom proti sudcovi všeobecného súdu podľa § 120 a nasledujúcich zákona o sudcoch a venoval sa posúdeniu popísanému v nasledujúcej časti tohto odôvodnenia.

14.6 Možno dodať, že v súvislosti s aktuálnou ústavnou zmenou (ústavný zákon č. 422/2020 Z. z.) a zriadením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky s disciplinárnou právomocou aj vo vzťahu k sudcom sa dotknutá otázka stane neaktuálnou, čo však pre tento prípad neplatí.

III.

Právne posúdenie

III.A

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím disciplinárneho senátu

15. Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti rozhodnutiu disciplinárneho senátu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal odvolací disciplinárny senát v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu

vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ právo podať odvolanie proti rozhodnutiu senátu aj využil.

III.B

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musia

v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94).

18. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

19. Vychádzajúc z týchto úvah, sa ústavný súd zaoberal posúdením obsahu rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu z uvedených hľadísk.

20. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa, ako aj ministra spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozhodnutiu disciplinárneho senátu, ktorým bol sťažovateľ v bode I návrhu na začatie disciplinárneho konania z 1. júna 2015 uznaný vinným z disciplinárneho previnenia tým, že ako sudca okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 239/2009 porušil povinnosť vyplývajúcu z § 30 ods. 4 zákona o sudcoch, keď o opakovaných návrhoch žalobcu na zmenu žaloby z 21. decembra 2011, 30. júla 2012 a 23. decembra 2013 nerozhodol v 60-dňovej lehote v zmysle § 95 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ale urobil tak až 12. decembra 2014, a preto mu bolo uložené disciplinárne opatrenie vo forme napomenutia. V bode II návrhu na začatie disciplinárneho konania bol sťažovateľ oslobodený spod návrhu na začatie disciplinárneho konania vo veci disciplinárneho previnenia, ktorého sa mal dopustiť tým, že bol v dotknutom konaní v období 2012 – 2013 nečinný, keďže sa tohto disciplinárneho previnenia nedopustil.

Konajúce disciplinárne senáty v tejto súvislosti zohľadnili najmä výrazne nadpriemernú zaťaženosť sudcov okresného súdu v rozhodnom období.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nesprávne skutkové zistenia, na základe ktorých odvolací disciplinárny senát jeho vec nesprávne právne posúdil, odôvodnenie jeho rozhodnutia je nedostatočné, a preto považuje predmetné rozhodnutie za arbitrárne a ústavne neudržateľné. Sťažovateľ predovšetkým argumentuje, že v bode II návrhu na začatie disciplinárneho konania bol oslobodený spod návrhu, pretože sa disciplinárneho previnenia nedopustil, a súčasne bol v bode I návrhu uznaný vinným zo spáchania disciplinárneho previnenia napriek tomu, že bol posudzovaný jeho postup v totožnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 C 239/2009 v rovnakom období. Nerozhodnutím o podaných návrhoch na zmenu žaloby v poriadkovej lehote podľa názoru sťažovateľa nemohli strany dotknutého konania utrpieť žiadnu ujmu, pretože išlo už len o rozhodnutie o výške náhrady škody a nemajetkovej ujmy, o základe nároku už bolo rozhodnuté.

22. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o identických skutkových okolnostiach vzťahujúcich sa na jedno konanie vedené okresným súdom v totožnom období, ktoré sa uvádzajú v oboch bodoch návrhu na začatie disciplinárneho konania, za ktoré bol jednak oslobodený a jednak uznaný vinným zo spáchania disciplinárneho previnenia, odvolací disciplinárny senát konštatoval, že v prvom prípade išlo o pasivitu sťažovateľa vo vzťahu ku konkrétnym návrhom sporovej strany na pripustenie zmeny žaloby a v druhom prípade o všeobecnú pasivitu a nečinnosť sťažovateľa v celom dotknutom konaní, teda nemožno hovoriť o totožnosti skutku.

23. Odvolací disciplinárny senát vysvetlil, prečo nebolo možné na túto námietku sťažovateľa prihliadnuť, zdôrazňujúc tiež charakter zavinenia (nedbanlivosť, a to tú, ktorá je relevantná z hľadiska úpravy zákona o sudcoch) sťažovateľa vo vzťahu k jeho postupu pri rozhodovaní o návrhoch na zmenu žaloby jednej zo sporových strán, keď sťažovateľ nerozhodol ani po upozornení žalobcom, ani podpredsedníčkou okresného súdu, ale až na základe ingerencie podpredsedu Krajského súdu v Nitre. Neobstojí

preto ani argumentácia sťažovateľa, že sporové strany vyjadrili svoju snahu ukončiť súdne konanie zmierom.

24. Ústavný súd dospel k záveru, že právny záver odvolacieho disciplinárneho senátu, že v prípade sťažovateľa nejde o totožnosť skutku, nie je arbitrárny ani zjavne nepodložený, keďže v okolnostiach posudzovanej veci rozlišoval medzi konkrétnym postupom sťažovateľa pri (ne)rozhodovaní o zmene návrhu žaloby v zákonom ustanovenej poriadkovej lehote a jeho celkovou nečinnosťou v dotknutom konaní, keď okrem zrušenia termínu pojednávania a žiadosti žalobcovi o oznámenie, či nedošlo k mimosúdne vyriešeniu sporu, nevykonal ani jediný úkon, čím porušil povinnosť sudcu postupovať v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty sporových strán (§ 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného v rozhodnom období). Keďže ústavný súd sám vo veci nerozhoduje a posudzuje len ústavnú udržateľnosť dotknutého rozhodnutia, považuje z tohto uhla pohľadu za významné aj to, že sťažovateľ v dôsledku rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu neutrpel materiálne žiadnu ujmu oproti postupu, pri využití ktorého by obe časti návrhu na začatie disciplinárneho konania boli považované za jeden skutkový dej a pri nezmenenom uznaní viny by konanie popísané v oslobodzujúcom výroku rozhodnutia disciplinárneho senátu nebolo do výroku tohto rozhodnutia vôbec zaradené. Ústavný súd nemôže považovať za excesívny záver o neakceptovateľnom prístupe sťažovateľa k predloženým návrhom žalobcu na zmenu žaloby, o ktorých rozhodol po 33 mesiacoch. Postup sťažovateľa svedčí o jeho nesprávnom a nevhodnom prístupe ako sudcu oprávneného a povinného rozhodovať v súlade s právom účastníka konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to aj v rámci záverov ústavného súdu uvedených v náleze sp. zn. II. ÚS 667/2015 z 21. júna 2016, v ktorom konštatoval v dotknutom konaní porušenie základného práva žalobcu, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov. Nemožno akceptovať ani tú časť obrany sťažovateľa uvedenú v odvolaní, ako aj v ústavnej sťažnosti, že jeho nekonaním (opakovaným nerozhodnutím o návrhu na zmenu žaloby) nikomu nevznikla ujma. Svoju požiadavku prejavila strana konania aj podávaním sťažností na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu, ako aj podaním ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, teda rozhodnutia

o podaných návrhoch sa presvedčivo domáhala a pociťovala ujmu na svojich právach absenciou konania sťažovateľa.

24.1 Pokiaľ ide o zavinenie (z hľadiska námietky o arbitrárnosti odôvodnenia rozhodnutia disciplinárneho senátu), ktoré v odvolacom konaní sťažovateľ považoval za nevedomú nedbanlivosť, subjektívna stránka disciplinárneho previnenia v prípade nedbanlivosti (§ 115a ods. 2 zákona o sudcoch, ktorý má povahu osobitnej úpravy) skutočne predpokladá alternatívu, ktorá je všeobecne [signifikantnou je úprava podľa § 16 písm. a) Trestného zákona] charakterizovaná ako vedomá nedbanlivosť [zavinenie zodpovedajúce obsahu § 16 písm. b) Trestného zákona nezakladá disciplinárnu zodpovednosť sudcu]. V prípade prietahov v konaní (disciplinárny senát ani disciplinárny odvolací senát neakceptovali námietky o ich nespôsobení čakaním na mimosúdne vysporiadanie účastníkov) však z povahy veci nie je možné, aby sa sudca bez primeraných dôvodov spoliehal, že ich v pridelenej mu veci svojou nečinnosťou nespôsobí. Disciplinárna zodpovednosť tu vzniká samotným zbytočným predlžovaním konania, teda aj bez konkretizovania ujmy jeho účastníkov, čo platí, najmä ak ide o nedodržanie konkrétnej lehoty ako v dotknutom prípade. S uvedeným následkom je teda sudca minimálne uzročený, čo zodpovedá nepriamemu úmyslu [§ 150 ods. 2 zákona o sudcoch, § 15 písm. b) Trestného zákona]. Takýto záver by však bol v neprospech sťažovateľa a je pre ústavný súd použiteľný len ako podklad pre záver o zjavnej neopodstatnenosti návrhu.

25. Vychádzajúc z uvedených právnych názorov a berúc do úvahy argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa odvolací disciplinárny senát v odôvodnení svojho rozhodnutia aplikoval ústavne konformným spôsobom príslušné právne normy obsiahnuté predovšetkým v zákone o sudcoch. V danom prípade napadnuté rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím podľa názoru ústavného súdu znesie kritériá kladené na rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré vyplývajú z ústavných záruk základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých súčasťou je aj predpoklad, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite (m. m. II. ÚS 63/06). Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec

sa vzťahujúcich procesnoprávných zákonných ustanovení je napadnuté rozhodnutie podľa názoru ústavného súdu aj ústavne udržateľne odôvodnené, keďže podľa názoru ústavného súdu odvolací disciplinárny senát v akceptovateľnej miere poskytol odpovede na podstatné sťažovateľom namietané skutočnosti v ním podanom odvolaní.

26. Sumarizujúc dosiaľ uvedené, ústavný súd konštatuje, že namietané rozhodnutie nevykazuje znaky arbitrárnosti, a zároveň považuje právne názory odvolacieho disciplinárneho senátu za legitímne a z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd nezistil, že by napadnutému rozhodnutiu bolo možné vyčítať jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uzavrel, že právne závery odvolacieho disciplinárneho senátu v sťažovateľovej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré vyplývajú z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ namietal.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.C

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

28. Predmetom ústavnej sťažnosti je aj námietka porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom disciplinárneho senátu a odvolacieho disciplinárneho senátu pri rozhodovaní o disciplinárnom previnení sťažovateľa, ktorý v danej súvislosti poukázal predovšetkým na porušenie princípu proporcionality, keď on bol uznaný za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia, pretože nerozhodol o návrhu na zmenu žaloby v dvojmesačnej poriadkovej lehote, avšak jeho disciplinárne konanie trvalo od podania návrhu na začatie

disciplinárneho konania do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia v tejto veci 60 mesiacov napriek tomu, že disciplinárny senát je povinný rozhodnúť do troch mesiacov.

29. Ústavný súd uvádza, že pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 41/02).

30. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušovanie označeného práva ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 258/2012). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (m. m. Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

31. Ústavný súd taktiež už opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv

sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 215/07, III. ÚS 305/07, I. ÚS 269/2012).

32. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnuté konanie bolo právoplatne skončené už 22. septembra 2020, a teda v čase podania ústavnej sťažnosti (23. novembra 2020, pozn.) disciplinárny senát ani odvolací disciplinárny senát už nemohli vykonávať žiadne úkony, a tak spôsobovať v konaní prieťahy. Z uvedeného je zrejmé, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu tvrdené porušovanie sťažovateľom označených práv netrvalo.

33. Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti s prihliadnutím na okolnosti tohto konkrétneho prípadu dospel k záveru, že podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie splnené neboli, a preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2021

Libor Duľa
predseda senátu